

Hoevelaken, 21 februari 2025

Consultatiereactie Wetsvoorstel versterking lokale publieke omroepen

Hogebrinkerweg 10
3871 KN Hoevelaken

t 033 4481650
f 033 4481652
e nnpnl@nnp.nl
w www.nnp.nl

NL41RABO0303016841
K.v.K. 404 10028

Samenvatting

De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP), de branchevereniging voor lokale nieuwsmedia, kan waarderen dat het kabinet bezorgd is over de lokale nieuwsvoorziening. De NNP betreurt het evenwel dat deze aandacht en de extra financiering die hiervoor is bestemd volledig is gericht op het verder optuigen van lokale publieke omroeporganisaties, zonder daarbij acht te slaan op de overige lokale en regionale nieuwsmedia, zoals nieuwsbladen, huis-aan-huiskranten en regionale dagbladen.

Hoewel in de brief van de minister van OCW van 25 oktober blijkt wordt gegeven van een bredere oriëntatie op het lokale medialandschap, biedt het nu in consultatie liggende wetsvoorstel geen ruimte voor vormen van samenwerking tussen de lokale publieke omroep en andere lokale media. Op dat gebied worden wel experimenten gefaciliteerd, maar tegen de tijd dat die tot conclusies en goede praktijken (best practice) leiden, kunnen die geen aansluiting vinden in een op dit gebied rigide geformuleerd wetsvoorstel. Verder wordt geen acht geslagen op de bevindingen en conclusies van het rapport van het Commissariaat voor de Media van oktober 2022, dat duidelijk aangaf dat andere lokale media dan de lokale publieke omroep veel meer burgers bereiken en vaak ook hoger worden gewaardeerd dan de publieke omroep. Toch richt het wetsvoorstel zich alleen op de publieke sector, geeft het ruimte om andere lokale media te beconcurreren en handhaaft het de strikte omschrijving van het dienstbaarheidsverbod.

Aan het eind van deze brief suggereert de NNP drie concrete verbeterpunten.

Hieronder zal de NNP de verschillende bezwaren nader uitwerken.

De brief van 25 oktober 2024

Deze brief gaat in op de inzet van de minister voor lokale en regionale journalistiek, mede naar aanleiding van de motie-Van Strien. In die motie, maar ook in de brief, wordt gesproken over het gehele lokale en regionale medialandschap, vanuit het belang van de burger. Het is van essentieel belang voor de democratie, maar ook voor de verspreiding van belangrijke nieuwsfeiten en (overheids)informatie, dat er vitale lokale journalistiek is en blijft bestaan.

Ook in deze brief wordt echter vervolgens gefocust op het verder optuigen van de lokale publieke omroep. Op zich is dat vanuit de verantwoordelijkheid van de overheid een begrijpelijke stap, maar het is iets anders dan het versterken van de nieuwsvoorziening en journalistiek op lokaal (en regionaal) niveau. Voor alles wat zich buiten de publieke lokale omroep bevindt, schrijft de brief over

pilotprojecten en experimentele samenwerking en over toekomstig onderzoek. Dat is op zich mooi en krijgt nu ook gestalte onder leiding van het Stimuleringsfonds. Het wetsvoorstel dat nu ter consultatie voorligt richt zich echter volledig en uitsluitend op de lokale publieke omroep, trekt daarvoor veel extra geld uit, terwijl er geen enkele beperking wordt gesteld aan de taakopdracht van lokale publieke omroepen. Noch op het gebied van het dienstbaarheidsverbod (blijft strikt geformuleerd), noch op het gebied van advertenties (blijven belangrijk voor financiering van lokale publieke omroep), noch op het terrein van de taakopdracht (alle ruimte voor aanbodkanalen) wordt enige beperking gesteld aan de lokale omroep, anders dan in bijvoorbeeld Vlaanderen en Duitsland. Daar komt nog bij dat de publieke omroep volop inzet op verspreiding van beelden via YouTube. Dat moge uit oogpunt van bereik bij alle doelgroepen verdedigbaar zijn, maar daarmee is de publieke omroep ook dienstbaar aan de winstdoelstellingen van een externe, commerciële partij. Kennelijk ligt het in de praktijk minder principieel als het binnen de doelstellingen van de publieke omroep kan worden geplaatst.

Een gemiste kans. De focus van de motie Van Strien, en ook de inleidende woorden in de brief van 25 oktober, gaan over de gehele lokale (en regionale) nieuwsvoorziening. Vervolgens richt het beleid en de aangekondigde wetgeving zich volledig op de lokale publieke omroep, die alle ruimte krijgt, extra geld en geen enkele beperking in opdracht of advertentieruimte. Daarmee wordt de lokale publieke omroep een zwaardere concurrent voor de andere lokale media. Waar andere, private media volledig zijn aangewezen op de advertentie- (en eventueel abonnee)markt ter financiering van hun aanbod, worden zij straks geconfronteerd met een stevig gefinancierde lokale publieke omroep zonder beperkingen. Daarmee gaat de brief en ook het ter consultatie gelegde wetsvoorstel volledig voorbij aan zowel de formuleringen als de achtergronden van de motie-Van Strien. De overige lokale nieuwsvoorziening moet het doen met experimenten, pilots en een aangekondigd onderzoek.

Een dergelijk onderzoek van recente datum bestaat echter al lang. In oktober 2022 publiceerde het Commissariaat voor de Media het rapport De Staat van de Lokale Nieuwsvoorziening. Uit dat onderzoek blijkt zonneklaar dat de lokale publieke omroep het laagste-, en de regionale en lokale (huis-aan-huis)kranten het hoogste bereik scoren. Het toont zonneklaar aan dat als de overheid tot doel heeft het nieuwsaanbod lokaal te versterken, niet volstaan kan worden met een matig bekeken of beluisterde lokale omroep, en ondertussen voorbij te gaan aan de overige, veel belangrijkere nieuwsvoorziening in de lokale samenleving. Daar komt nog bij dat voor een groot deel van de respondenten uit het onderzoek de huis-aan-huiskrant vaak het enige nieuwsmedium is dat wordt gebruikt. Voor een levendige (hyper)lokale nieuwsvoorziening is dus een veel bredere benadering nodig dan uitsluitend het versterken van de lokale publieke omroep. Dat is des te meer het geval omdat de huis-aan-huiskranten en regionale kranten ook voor de sociale interactie (gemeentelijke informatie; kerkdiensten; voetbaluitslagen; vrijwilligerswerk en verenigingsactiviteiten) essentieel is zijn. Die taken kunnen niet door de lokale publieke omroep worden vervuld, of wel, maar dan doen ze de andere lokale nieuwsmedia geen recht en verschaalt de lokale nieuwsvoorziening eerder dan dat deze verrijkt.

Het wetsvoorstel, met als doel om de lokale journalistiek te versterken, is slechts een gedeeltelijk antwoord op de geconstateerde tekortkomingen en bedreigingen voor de lokale nieuwsvoorziening. De NNP bepleit daarom op een aantal punten aanpassing van het ter consultatie gestelde wetsvoorstel.

Het ontwerp-wetsvoorstel

In paragraaf 2 – Hooflijnen van het wetsvoorstel - haalt de Memorie van Toelichting de

Adviescommissie Versterken Weerbaarheid Democratische Rechtsorde (eind 2023) aan, die stelt dat sterke en onafhankelijke media “een belangrijke voorwaarde [zijn] voor een goed functionerende democratische rechtsorde”. Even verderop stelt de MvT: “Het versterken van de lokale publieke omroepen dient een maatschappelijk belang. Naast het journalistieke aanbod van deze lokale publieke omroepen is er lokaal nieuws van private lokale media dat relevant is voor burgers. Ook deze private media vervullen een belangrijke maatschappelijke functie”.

In het gehele verdere wetsvoorstel wordt lokale nieuwsvoorziening echter gelijkgesteld aan de lokale publieke omroep, ondanks het magere bereik, en met voorbijgaan aan private nieuwsmedia. Sterker, de indruk wordt gewekt dat alleen de publieke omroep garant staat voor kwaliteit en onafhankelijkheid. In wezen wordt lokaal mediabeleid versmald tot het lokale publieke omroepbeleid. Als de zorg is dat de nieuwsvoorziening lokaal en regionaal verschaalt, en voor die zorg is alle aanleiding, dan is het wetsvoorstel daarop een inadequaat antwoord: de burger is er hooguit ten dele mee geholpen. Het doet op flagrante wijze afbreuk aan de enorme verscheidenheid van private nieuwsmedia, waarin evenzeer onafhankelijkheid, pluriformiteit en hoge standaarden centraal staan. Natuurlijk is er een verschil: de publieke omroep wordt gefinancierd met belastinggeld, extra inkomsten van gemeenten en advertentiegelden, terwijl private media het doorgaans uitsluitend met advertenties moeten doen, en eventueel abonneegelden. Niettemin hebben zij een hoger bereik en vaak ook een hogere publiekswaardering dan de lokale publieke omroep. Die situatie rechtvaardigt niet dat het gehele wetsvoorstel voorbijgaat aan het belang hiervan en uitsluitend een flink opgetuigde lokale publieke omroep zonder enige beperking in het leven roept. Dat doet geen recht aan de werkelijkheid en is tegelijk wel een bedreiging voor die private nieuwsmedia. Daarmee is het wetsvoorstel volledig uit balans.

Aanpassingen

De NNP bepleit daarom het wetsvoorstel in het vervolgtraject te heroverwegen. Niet per se om de lokale publieke omroep minder te financieren, wel door de voorstellen in te bedden in een bredere visie op het lokale medialandschap en daarin rekening te houden met de lokale nieuwsvoorziening. Die ziet er immers heel anders uit dan (bijvoorbeeld) de nationale nieuwsvoorziening, met grotere risico's voor (verdere) verschraling.

Die elementen staan daarbij wat ons betreft centraal:

1. De lokale publieke omroep is een waardevol element in de lokale nieuwsvoorziening, maar moet worden ingebed in een mediabeleid dat rekening houdt met het bestaan en voortbestaan van andere, private nieuwsmedia en het voor de laatste groep noodzakelijke businessmodel. Dat kan betekenen dat grenzen worden gesteld aan de taakopdracht, aan de mogelijkheid tot het ontwikkelen van concurrerende aanbodkanalen, en aan de ruimte om eigen inkomsten via advertenties te verwerven.
2. Een tweede element bestaat uit het gehandhaafde dienstbaarheidsverbod. De betekenis daarvan heeft landelijk geheel andere dimensies dan op lokaal niveau, getuige ook het al vanzelfsprekende gebruik door de publieke omroep van YouTube als commercieel platform. Als verschraling moet worden tegengegaan, moet juist ruimte worden geboden aan vormen van samenwerking tussen publiek gefinancierde media en private media, steeds met het belang van de burger voor ogen. Ten minste moet het wetsvoorstel ruimte creëren voor het snel en zonder een nieuwe, langdurige wetswijziging, ruimte bieden aan de uitkomsten en bevindingen van de pilot publiek/private samenwerking die

momenteel worden uitgevoerd onder begeleiding van het Stimuleringsfonds, onder het oog van uw ministerie.

3. Voor een beter beeld hoeft geen nieuw onderzoek te worden gedaan. Het onderzoek van het Commissariaat voor de Media is glashelder in zijn bevindingen en conclusies en kan als uitgangspunt dienen voor het beleid, evenals de grotendeels genegeerde motie-Van Strien.

Ten overvloede: vanzelfsprekend is de NNP als altijd bereid tot nadere toelichting en overleg. Onze missie is steeds hoe met onze bijdrage aan de lokale nieuwsvoorziening de burger het best kan worden gediend.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Jolanda de Rijk', written in a cursive style.

Jolanda de Rijk
Voorzitter NNP